

NOVI ROD

LETNIK III.

MAREC 1923

VSEBINA 2. ZVEZKA:

Ksaver Meško: POMLAD (Pesem)	Stran 35
Pastúškin: DEŽEK NAM DUŠI POMLAD (Pesem)	„ 35
Eran Milčinski: JUNAŠTVO: 2. Kako je ban izpustil sužnje. (Z ilustracijo M. Gašparija)	„ 34
3. Kako odkupnino je ban naložil Mihajlu. (Z ilustracijo S. Šantla)	„ 37
† Ivan Cankar: MATERI	„ 41
Pastúškin: MALI SLIKAR	„ 42
MATIJA GUBEC	„ 44
ZRNCA	„ 45
KOTIČEK MALIH	„ 47

Naslovna stran je lesorez A. Černigoja.

Novi rod izhaja prve dni vsakega šolskega meseca ter stane na leto 10 L; za pol leta 5 L; za četrt leta 2'50 L; posamezne številke so po 1 L. V inozemstvo 12 L letno. — Odgovorni urednik: Josip Ribičič. — Uredništvo se nahaja v Trstu, ulica Fabio Severo 25. - Uprava: „Novi Rod“, Trieste - San Giovanni, Casella postale
Last in založba „Zveze slovanskih učiteljskih društev“ v Trstu.

Tisk tiskarne „Edinosti“ v Trstu.

Pomlad.

Čuj,
 z drevja pred hišo: „Cicifuj, cicifuj!“
 s hriba iz gozda: „Kukuk, kukuk!“
 s ceste za hišo: „Živ - živ, živ - živ!“
 pleše tam vrabčičev rod nagajiv;
 lastovka v zraku vsa srečna čvrči,
 brzo ko pšica mimo leti;
 bel ko peča je ves sadovnjak,
 vonja in petja poln mlačni je zrak —
 zopet v deželi pomlad je, pomlad . . .

Ksaver Meško

Dežek nam duši pomlad.

Kaj oblaki neveseli
 cmerijo se v dol in grič?
 Mesec traven je v deželi —
 trave pa še skoro nič.

Mlado listje iz očesec
 se nopenja in brsti
 ej gotovo dober mesec —
 pa ga le še zmerom ni.

Tih, zaprt je beli zvonček,
 kot bi jokal se po kom;
 kot pogrebni mu lampjonček
 težka glava sili k tlom.

Nič trobentica ne poje,
 gluha je okolica,
 v premočeno krilce svoje
 stiska se vijolica.

Mrzel bolj kot beli snežek,
 moker, dolgočasen sval,
 drobno curljajoči dežek
 letos nam duši pomlad.

Nehaj, dežek, več ne dūsi
 nam pomladi sred poljan,
 pridi raje v žgoči suši,
 ko pripekal bo srpan!

Paštúškin

FRAN MILČINSKI:

Junaštvo.

2. Kako je ban izpustil sužnje.

Boriški ban je bil mož beseda. Kar je obljubil pri vrču vina, trezen je izpolnil.

Osvanilo je drugo jutro, ban je ukazal slugom, da naneso na mizo belega kruha in močnega vina za trideset mož. In je pozval ječarja Jura: «Izvedi mi, Jure, sužnje iz temnice, vseh trideset mi izvedi in privedi predme, le Mihajla ne od one strani Kolpel!»

Ječar Jure je šel nizdol po stopnicah in je glasno zapel, da ga čujejo sužnji in se pripravijo. Bobneče je odmeval glas od obokov.

Otvoril je temnico. Na pragu stoječ je v mrak in smrad zaklical poziv: Vseh trideset sužnjev po dva in dva naj stopijo za njim in pred svetlega bana! Le Mihajlo ostani v temnici!

Nemir se je lotil ujetnikov, zašumela jim je beseda, zarožljalo jim je železje. Grabil jih je strah, hkratu jih je božalo upanje, kakšna jim bo sodba in usoda, ki jo bodo čuli iz banovih ust.

Ječar jih je privedel v dvorano. Uzrli so mogočno postavo boriškega bana in trepetajoči so se mu klanjali globoko, da so verige zadevale ob tla. In ko jim ban ni branil, so se gnetli okoli njega, poljubljali so mu roke in rob obleke, stokali so in prosili milosti.

Boriški ban jih je gledal izpod čela, zaničevanje mu je šinilo preko lica. Ukazal jim je za mizo, nasitil jih je z belim kruhom, napojil jih je z močnim vinom, potem jim je govoril: «Moji ujetniki, v boju ste bili ujeti, — taka je junaška sreča, taka je junaška usoda. Lahko bi bila doletela mene, — doletela je vas. Moji ste sužnji.»

Ujetniki so se vrgli na kolena in so klicali: «Milost, gospodine, daj, da se odkupimo!»

Boriškemu banu je v očeh ugasnil zasmeh in trd mu je bil glas: «Sužnji ste moji. Lahko vam odrobim glave, če me je volja. Kakor bi mi jo odrobili vi, da sem padel v vaše roke.»

Bedna čreda v okovih je zaječala. Z roko ji je ban ukazal mir. «Ne trepetajte za svoje glave, izpustil vas bom!»

Jadniki so se razjokali od veselja, da bodo po tolikem času zopet dihali prosti zrak, gledali zlato sonce, objeli predrage svojce. Popadali so na kolena in so rinili pred bana, da mu izkažejo zahvalo in vdanost. Ustavila jih je banova beseda.

«Poslušajte me do konca, da čujete pogoje! Vaša usoda je v mojih rokah, zato je v moji volji, kakšne vam stavim pogoje.»

Izmed sužnjev se je dvignil eden, starejši je bil od drugih in uglednejše mu je bilo lice in ponašanje. Govoril je in tovariši na kolenih so mu

pritrjali: «Junaška ti je pravica, boriški ban, da zahtevaš odkupnino od nas, ki si nas zaslužnil v boju. Oцени nam glave po svojem preudarku, tako je pravično! Ali te prosimo, ne odlašaj, da nam vrneš prostost! Izpusti nas na moško našo besedo! Mesec dni nam dovoli roka, da doma prodamo, kar moremo, in da potrkamo pri prijateljih, da nam pomorejo. Čez mesec in dan se vrnemo ali z odkupnino ali z glavo.»

Boriški ban je odgovoril: «Sužnji moji, trideset ujetnikov, ni mi do vaše borne odkupnine. Dovolj sem bogat! In tudi vas izpuščam na golo moško vero. Ali moj pogoj je ta: da mi greste z mojim pismom po vsej širni naši zemlji od mesta do mesta, od gradu do gradu, in mi poiščete junaka, da se bo z menoj, z boriškim banom, meril na junaškem mejdanu. Trideset dni vam dajem roka. Pomozi vam Bog, najдите mi junaka, da mi pride v beli Borič na bistri boj! Ako ga premagam — prosti ste brez pare dinarja in še vas bogato obdarim. A če mi bo nemila sreča junaška in podležem, vendar ste prosti — porok vam je moje pismo. Trideset dolgih dni vam je roka, da vzdramite širono zemljo in vzdramite v njej junaka, v vsej širni zemlji junaka enega, da se kosá z menoj, z boriškim banom. Ako ga ne najdete, se vrnete v svoj stari stan, v stolp kameniti. Tako vam moške vere, trideset mojih ujetnikov!»

Sužnji so poslušali bana in so ga razumeli, klonili so glave in globoko jim je šla sapa.

Ban jim je dal pisma, tihe jih je izpustil iz trdnega grada.

Banova sestra, Roža devojka, je čula, da so ujetniki pripeljani pred bana in se je radovala. Zopet bo nesrečnikom zasijala zlata svoboda, odkupnine ne bo tolikšne zahteval brat, da je ne bi zmogli s pomočjo rodu in prijateljev.

Domislila si je in zaigralo ji je srce od radosti: tudi ona bo prispela svoj del k odkupnini.

Zletela je v svojo belo kamrico, odprla in obrnila je skrinjo in iz nje pobrala tolarje in cekine in poleg denarja dragoceni nakit, ki ga je bila dedovala za rajnko svojo majko.

Pozvala je svojega nečaka, mladega Marijana, banovega sina. Bil je sirotek brez matere, brez materine ljubezni, pa se je z vsem srcem oklepal mile svoje tete, očetove sestre. Star je bil osem let.

V beli prt sta zavezala zlatnino in srebrnino in sta jo nesla iz grada.

Zunaj mesta onkraj mestnega zidu je stala ob cesti krčma, tu je krčmarila stara Mara; svoj čas je bila služila v gradu in pestvovala devojko Rožo. Semkaj sta hitela devojka in mladi Marijan, da dočakata izpuščene sužnje.

Čakala sta in dočakala, prišla e jadona čreda. Bledi so bili v solnčnem svitu in mršavi. V cunjah je z njih visela obleka. Čez rame in prsi so

jim bile zapete verige in okovi v znamenje, da so sužnji, izpuščeni na vero. Klecale so jim oslabele noge in so vendar hiteli, mudilo se jim je, da se ogrlijo s svojci, potem pa se razdele na pot širom širne zemlje in poizkusijo, ali jim pomore dragi Bog, da izpolnijo naloženi nalog.

Devojka Roža je gledala sužnje in njih bedo. Neizrečeno usmiljenje ji je stisnilo srce. Planila je na cesto prednje, pokleknila je in razgrnila prt z zlatino in srebrnino: «Nate, bratje, vzemite v imenu božjem, da vam pomagam k odkupnini!»

Vrsta je obstala, nikdo se ni doteknil dragocenosti ni s pogledom. Najstarejši je odgovoril: «Plačal ti Bog, mila devojka! Ni nam treba odkupnine.»

Radoštno je vzkliknila devojka: «Mar ste izpuščeni brez pare dinarja?»

Tužen je prejela odgovor: «Odkupnine nam ni treba. Nego junaka je treba, da ga poiščemo v širni zemlji, da gre boriškemu banu na junaški mejdan. Trideset dni nam je roka. Ako se junak ne najde, vrnemo se v stolp kameniti. Taka nam je žalostna usoda!»

Povesili so glave in se žurili naprej z omahujočimi koraki.

Roža devojka je zajokala, za njo je zajokal mladi Marijan in sta se vrnila v grad, da stopita pred bana, naj ne izkuša Boga in ne tvega življenja v nepravičnem dvoboju.

Bana ni bilo več v gradu, že se je bil odpeljal na krstno slavo pobratima Gavrana.

3. Kako odkupnino je ban naložil Mihajlu.

Bana ni bilo drugi dan s krstne slave, ni ga bilo tretji dan. Veselo je godoval pobratim Gavran. Bobni so bili, svirala so svirala, okoli bogate mize je blagovala častita družba, a najbolj čaščen med gosti je bil boriški ban. Zato se mu ni mudilo domov.

Dan za dnem sta hodila devojka Roža in mladi Marijan na grajski vrt, kjer se po sivem zidovju bujno vzpenja plezajoča roža. Ob kamenitem stolpu pod ozko lino sta poslušala mile tožbe osamelega suznja Mihajla. Klical je rodno majko, še je klical in rotil boriškega bana, naj ga oceni, da se odkupi. Ali naj mu odrobi glavo! Le nikar ga naj ne muči po sedmih groznih letih še osmo leto v temi in železju!

Četrty dan se je vrnil ban in je bil dobre volje. Objel je ljubljenege sina edinca, pozdravil je drago sestro.

A sestri je tičala skrb v duši in v očeh, ni odlašala, govorila je bratu: «O moj brate! Vsa zemlja pozna boriškega bana, da je hraber in silen — kaj ti je treba še druge potrde! Čemu iščeš dvoboja? Na mejdanu ne odloča le junaštvo, odloča tudi sreča. Ne izzivaj Boga, ne tvečaj brez hasni življenja! In če se zgodi in ti nesrečni suznji ne najdejo junaka za dvoboj — dal Bog, da ga ne najdejo! — kaj ti hasne, da jih zopet vržeš v temo in okove?»

Ban se je smejal. S svojo silno roko ji je objel mlado glavo in si jo pritiskal na bratske prsi. «Ne boj se zame, dobra sestra! Nima ga zemlja junaka, da se mi postavi nasproti. Zastonj ga bo iskalo po mestih in gradah trideset mojih suznjev, brez njega se mi bodo vrnili. Pa čim se vrnejo brez junaka, kdo ti pravi, dobra moja sestra, da jih vendarle ne izpustim brez pare dinarja? Ali naprej jim nisem smel razodeti te svoje namere, da jim ne opeša živo iskanje.»

Sestri se je razvedrilo lice, hvaležna je poljubila bratu roko. Zajokal pa se je sinko Marijan.

Oče ga je vzel na koleno. «Ej, kaka sila se tebi godi, da vekaš, mali mi junak? Glej, tvojo teto, strogo mi sestro, sem utolažil, da me ne gleda več mrko! Pa se mi še ti izpovej, kakšen jad ti gloda mlado dušo! I tebi najdemo leka, mojemu edincu.»

Sinček se je privil k očetu. Z mehko roko mu je božal raskavo lice, z ihtečim glasom mu je pravil o suznju, ki osamljen toži v kamenitem stolpu in kliče in obupuje.

Banu se je omračilo lice. Pogled je obrnil v sestro, s pogledom ji očital: To si ga ti naučila, sestra!

Sestra mu ni umaknila očesa. Sinko na kolenu pa je dejal: «Vse druge si izpustil, očka, zakaj ne izpustiš še njega?»

Ban je odgovarjal sinu, a so besede veljale sestri: «Mihajlo mi je prizadel gorja, da mu ga ne morem pozabiti. Njegovo ime je mojemu srcu

oster nož. Onkraj Kolpe je bil zbral zoper mene četo, kmet zoper bana, pridrvel je nad moj beli Borič, porobil in požgal mi vasi na okoli. Pa mu tega niti ne bi zavidal, tako je pač junaštvo in njegova pravica in sreča in usoda. Tudi moje čete plenijo in palijo in robijo. Upalili pa so mi Mihajlovci grad — niso ga upalili po junaštvu, pomagal jim je vihar. Branil sem s svojimi možmi obzidje, tedaj mi je v požaru poginila verna žena, tvoja mati, Marijan! Bolna je ležala, ni se mogla ganiti. Ti si bil majhen, komaj si bil zagledal luč sveta. Tebe je rešila stara Mara, tvoja majka ji je umrla na rokah.»

Privil je sinka k sebi in mu gladil svetlo glavico.

«Povrnilo se je Mihajlu. Čez leto dni je nanesla sreča, zajeli so ga moji ljudje, ujeli ga brez boja in krvi. Sedem let že tiči v temnici. Sedem let je molčal, zdaj šele se spominja svojega gospodarja, boriškega bana, in ga kliče. Ko ga kliče, boriški ban ga sliši. Naj ga privede Juro ječar!»

Sestra je položila roko bratu na ramo in je prosila: «Milostiv mu bodi, brate, da najdeta milost pred Bogom i ti i tvoj rod.»

Odprla je vrata in zaklicala ječarju Juru banov ukaz. Srepro in nemo je predse gledal ban.

V veži je zazvenelo sužnjevo železje, začul se je ječarjev težki korak.

Na pragu se je pojavil ječar Juro, za roko je peljal sužnja Mihajla. Kamor ga je postavil, ondu je obstal. Cunje so mu pokrivalo izsušeno telo, pleča in kolena so mu bila gola, na vratu, na nogah je imel rane. Oči so mu mežale in mežikale v mladem licu, odvajene so bile soju in svitu.

Zavekal je sin Marijan, zaječala je sestra Roža. Slišal ju je suženj Mihajlo in se je zdrznil.

«Ujetnik moj Mihajlo,» se je oglasil ban, «ali ne vidiš svojega gospodarja, da se mu prikloniš?»

«Ne, boriški ban, ne vidim te. Sedem let me ni ogrelo solnce, sedem let me ni obsijala luna, odvadile so se mi oči dnevu in svetlobi. Sedem

let je preteklo, kar te nisem videl boriški ban, sedem dolgih let me ni obsijala luna, odvadile so se mi oči dnevu in svetlobi. Sedem dolgih let se ni zdelo tebi, boriški ban, da pogledaš mene. Zdaj, čez sedem dolgih let, sem tak, da sem vreden tvojih oči.»

«Ti si me klical iz ječe kamenite, nisem jaz tebe.»

«Vse druge si izpustil, le mene nisi. Še mene oceni! Ali pa mi odrobi glavo! Sedem let — dovolj mi je muk. Takò ali takò! Živa glava ti plača odkupnino, mrtva ti je ne bo.»

«Ne ukazuj mi, suženj! Ne očitaj mi svojih muk, sam si jih kriv. Zbral si bil zoper mene četo, kmet si se uprl zoper bana. Pridrvel si nad moj beli Borič, plenil si in palil, zarobil sto mojih ljudi...»

«Boriški ban, kdo je začel? V miru smo živeli onkraj Kolpe, v miru in blagostanju. Na polju nam je rodila pšenica, po hlevu je mukala ži-vina, okoli doma so pevale devojke. V temni noči in nenadoma si nas napadel s svojimi plačanimi hlapci. Svetili so ti goreči naši domi, ko si grabil našo robo in živino in v robstvo pobiral mladeniče in mladenke. Koliko majk je zaplakalo, koliko sester se zavilo v črno! I meni ste ubili brata edinega, vernega, majki moji sina starejšega, njen ponos.»

«Táko je junaštvo!» je mrzlo dejal ban. «Moško se je bil tvoj brat, moško je storil smrt.»

«Če je tvoje početje bilo junaštvo, je naše bilo še večje. Vdrli smo semkaj, ne željni tujega blaga, nego zato, da otmemo zarobljeno našo kri, da ti zopet vzamemo krivični plen in ga vrnemo nebogljenim žrtvam, in še zato, da ustrahujemo tebe in tvoje plačeničke in si priborimo mir.»

«Umoril si mi ženo!»

«Ubil si mi brata! — Hudo mi je vseh grozot. Ti si napadal, mi smo se branili. Da nisi napadel, živel bi moj brat, živela bi tvoja žena. Žal mi je tvoje žene, bila je mati. Nekrivo jo je zadela negodna smrt. — Boriški ban, domišljaš si, da si junak, da ti ni para v vsej zemlji. Toda čuj me, strah si vse zemlje in preko njenih mej! Táko ni junaštvo!»

Devojka Roža je poslušala in svetile so se ji solzne oči.

Dražili pa so boriškega bana bridki očitki jadnega sužnja. Pričakoval je bil ponižnih prošenj, namesto prošenj glej obtožbe!

«Ko nisem jaz, mar si ti junak?»

«Bojazljivec nisem. Rad tvegam življenje, če gre zoper krivico. Toda nisem nasilnik. Ne sovražim nikogar, a ljubijo me mnogi. Ponosen sem, koliko imam pobratimov. In se lahko zanašam nanje, dali bi zame desno roko. Usmiljenje in bratstvo je moje junaštvo.»

Naveličal se je ban prerekanju. «Ako te ocenim, kolikšno mi plačaš odkupnino?»

«Trden imava z materjo dom, davnih pradedov zibelka je tekla pod njegovim krovom. Ako treba, prodava ga — roke mi bodo živile ostarelo

majko. In če ti ni dovolj naš dom, kar boš še zahteval, založé mi pobratimi.»

Dejal je ban in so mu bobnali prsti po svetli mizi: «Poznam tvoje pobratime od one strani Kolpe. Nebrzdani so kakor ti. To je Vrčič z znamenito sabljo...»

«Vrčič je moj kum. Za očetom je dedoval sabljo, od dedovega pradedu je pri hiši, branila je dom nad dvesto let, že je bila v Jeruzalemu na grobu Gospodovem, kakor blažena svetinja jim čuva hišo in rod.»

«In je Maljkovič tvoj pobratim,» je povpraševal ban, «junak z dolamo, s plaščem častitim?»

«Hraber je junak,» je odgovarjal Mihajlo, «veren mi je pobratim. Dolamo je bil podaril njegovemu očetu sam svetli car, oče je bil carju rešil življenje.»

«Še o Nikoliču sem čul, s petimi členkami, zlatimi peresi da se ponaša na kučmi, za junaštvo jih je dobil v petih bojih.»

«Pobratim je moj in ponosen sem nanj.»

Boriški ban je vstal. Mrzel mu je bil pogled, mrzke so mu bile besede. «Ko se hvališ, kako te ljubijo pobratimi, izpustim te na moško besedo in ti določim to-le odkupnino: Vrčičevo sabljo, Maljkovičevo dolamo, Nikoličevih pet zlatih peres členk. Ne maram, da krov prodaš iznad sive glave svoje majke.»

Suženj Mihajlo je stisnil zobe; šibile so se mu noge, pristopil je ječar Juro, da ga podpre, Mihajlo je z roko zavrnil njegovo pomoč.

Ruža, banova sestra, se je nagnila k bratu: «Nikar, ga ne sramoti brate! V novcih mu določi odkupnino!»

Suženj Mihajlo ni videl devojke, a je čul njen glas, razumel je njene besede. Tja se je priklonil, odkoder je prihajal glas: «Bog te blagoslovi, devojka!»

Boriški ban je bil besen, ali je prikrival besnost. «Da ne pozabim Konjeviča, tudi on je vrl junak.»

Suženj Mihajlo je zrl v tla in tiho je dejal: «Najljubši mi je od vseh, ali nima blaga.»

Boriški ban pa je govoril in je sikal kakor gad: «Ti si junak, jaz nisem. Tebe ljubi ves svet, jaz sem zemlji le v strah. Zate bi dali, se hvališ, desno roko — evo, še od Konjeviča zahtevam desno roko od ramena, to bodi tvoja odkupnina!»

Zavekala je banova sestra in iztrgala malega nečaka Marijana iz očetovih rok. Zbežala je z njim iz dvorane, skoz vrata se je čul njen divji jok.

Ta jok je dal sužnju moč, da ni omahnil na tla. Poslušal je in molčal.

Ban pa je še rekel, da bo sužnju dal pismo, ki bo pričalo pobratimom banove besede. Trideset dni mu določa roka, da gre domov, zbere odkupnino in se z njo vrne.

Brez besede, brez pogleda, brez poklona je odšel suženj Mihajlo z ječarjem, da mu sname železje z vratu in z nog in ga spremi na cesto, po kateri si bo iskal pot v domači kraj.

Trideset dni odloga! Dovolj, da še enkrat vidi preljubi dom in se posloviti od ostarele majke in vernih pobratimov. Potem se bo vrnil v suženjstvo in smrt. Kakšno da je zahteval odkupnino boriški nasilnik, nikdo ne sme doma niti slutiti.

† I V A N C A N K A R :

Materi.

Kadar ti pogledam v oko, ljuba moja mati, pretrese mi srce in vsi dobri sklepi mi polnijo dušo, katere mi pa molokdaj izpolni v poznejših dneh lahkomiselnostna glava.

Bogve, koliko bi dal, da bi me ne pogledala nikdar žalostno! Dal bi vso svojo srečo, ker takrat vidim v tvojem pogledu vso kazen, katera me lahkomiselnosti zadene, ker v samoti tako malokrat mislim na tvojo žalost.

Kadar me obišeš v mestu, vidim tvoje prošnje v tvojem pogledu prej, nego pridejo iz tvojih ust.

In kadar mi govoriš trde besede, bi skoraj ne verjel nanje, ko berem v tvojih očeh tako veliko ljubezen, ko vidim, da bi me rajša poljubila, kot mi očitala moje ravnanje.

Kako se mi srce stiska, kadar vidim v tvojem očesu nezadovoljnost! Kako si želim, da bi trenutki hitro odleteli, da bi se name spet ozrlo prijazno solnce, tvoje oko!

V tvojem očesu vidim odsev svojih del; vidim, ali so vredna plačila ali kazni. Bog ne daj, da bi kedaj, ko bo moje obzorje širje, ko bom gledal svet kakor z visoke gore, in ne kakor iz ječe, ko bom imel svoje pričanje, in ne tisto, katero mi bodo vbijali v glavo drugi, Bog ne daj, da bi zaslužil takrat en sam žalosten pogled tvoje oči!

* * *

Ohrani mi nebo to oko do zadnjih dni mojega življenja! Naj bo tvoja sodba, ljuba moja mati, o zadnjih dneh mojega življenja z lepimi črkami zapisana v tvojem očesu!

To črtico je napisal Ivan Cankar l. 1893., ko je bil v sedemnajstem letu. Prepisal sem jo iz njegove beležnice kot dijak. Matej Mikuš.

P A S T Ū Š K I N :

Mali slikar.

Belili bomo», je povedala mati v nedeljo zvečer.

In res, ko je Markec naslednje jutro iskal na ognjišču svoj lonček ječmenove kave, je oče že pomakal debel čopič, nasajen na dolgo palico, v škafl razredčenega, mlečno belega apna ter drsal z njim po stropu in po stenah. Bela kapljica je štrknila celo Marku v žlico.

Markec je stal na pragu in je gledal očeta. Vedeti je hotel, zakaj ne beli oče sten do tal.

«Pri tleh napravimo rdeč pas z rožami», mu je razložil oče.

Na vasi je zaklenkal zvonec. Markec bi bil tako rad gledal, kako se vsa hiša prenavlja in smehlja v svežem, novem belilu. A moral je v šolo.

Vrnil se je malo pred kosilom. Oče ni več belil. Pomagal je Ogrinovemu Štefanu, ki je čepel pri tleh in pod dolgim ravnalom vlekel širok rdeč pas okoli hiše. Ponosno, prazniško se je smehljala hiša in Markcu se je zdelo, da bi domači cerkveni shod moral biti že jutri — prelepa je hiša, predaleč je nedelja.

Po kosilu je Štefan vzel dolg, tenak in mehek čopič, namešal je v manjšem loncu modre barve ter začel s prožno, lahkotno roko zamahovati preko rdečega pasu ob hiši. In glej; kar same od sebe so padale na rdeči pas krasne, drobnoliste, modre rože. Še radostneje se je smejala prebeljena hiša in z oken doli so rdeči nageljni pozdravljali modre rože na prelepem hišnem pasu.

Tisti dan je imela mati veliko pranje. Popoldne je poklicala Markca, naj gre z njo doli k reki, da ji bo pomagal sneti in zadeti težko perivnico. Ali Markcu ni dišalo. Prosil je očeta, da bi smel ostati doma in gledati, kako krasne rože spušča Štefan na rdeči pas. Oče se je posvetoval z materjo in Markec je smel ostati doma.

Čez dobro uro se je mati vrnila in ukazala Markcu, naj gre in pazi na perilo, ki ga je bila razgrnila po nizkem grmičevju za sosedovim kozolcem. Zdaj ni bilo več tako težko ubogati, kajti Ogrinov Štefan je ravno končaval svoje delo.

«Glej, da ne pojdejo krave v perilo!» je mati priporočila odhajajočemu Markcu.

Markec je vzel šibo na dvorišču in odšel s trdnim namenom, da materino naročilo po vesti opravi.

Krave in pastirji so bili danes daleč na vzhodnem pobočju zelenega brda. Markec je gledal otožno k njim v daljavo, a moral je ostati sam pri perilu. Sitno in dolgočasno, če mora človek tako-le sam varovati to presneto perilo. Markec je začel tekati in skakati čez bližnje jarke. Pa kaj bi — če te nihče ne lovi, se tekanja brž naveličaš.

Markec je obstal. Domislil se je, da bi tudi on malo slikal, kakor je videl prej Ogrinovega Štefana. Bele rjuhe so blestele v solncu dolge in široke in prazne. Z rožastimi okraski bi bile mnogo lepše.

Pred rjuhami se je nabrana deževnica svetlikala po plitvih kotanjah. Markec je podrezal s šibo v rjavo dno okrogle lužice in zblodil vodo, da je od gline bila kmalu vsa rdečkasto rjava. Nato je s šibo zamahnil preko rjuhe in kapljice so v pikah in pikicah obvisle na belem platnu. Še in še je pomakal šibo v barvo ter z rastočim veseljem in z bolj in bolj dognano popolnostjo sipal rjave rože po razobešenem perilu. Markcu se je zdelo, da niti Štefanove rože niso tako lepe kakor njegove. Na prvi rjuhi jih je nametal od desne proti levi, na drugi pa od leve proti desni.

Pomešal je kotanjo pred tretjo rjuho, da okraši tudi to. Kar ga izza sosedove koruze zmoti zadirčni glas Zorčeve matere:

«Kaj delaš, Markec! Materi povem!»

Markec se je zdrznil. Prešinilo ga je pekoče spoznanje, da morda tudi mati ne bo vesela njegovih rož, če jih že Zorčevka tako obsoja. Plašno se je oziral zdaj v perilo, zdaj proti vasi, kjer je Zorčeva mati izginita med hišami. V upu in strahu je čakal in ugibal, kakšna bo materina sodba.

Čez malo je po isti poti, koder je Zorčevka odšla, pritekla mati izmed hiš in je že od daleč vpila:

«Ti nesrečni otrok! Kaj te je obsedlo? Za varuha ga pošljem, pa gre in mi sam vse pomaže. Ti nadloga, da me je moral Bog s teboj kaznovati! Le čakaj, jaz te drugače poslikam!»

Ali Markec ni čakal. Zdaj mu je bila stvar docela jasna. Videl je, da materi rože še manj ugajajo nego Zorčevki. Vrgel je palico stran in bežal, bežal čez njive in travnike proti varni, vabeči hosti.

S težko vestjo se je do večera potikal po gozdu. Vedel je, da mu hosta ne da ne večerje ne postelje. In kdo ve — morda so se doma potolažili?

Trda tema je legala na vas, ko se je Markec truden in lačen priplazil na domače dvorišče in do hišnega praга.

«Sem pojdi!» je ukazal oče strogo. «Večerjal boš».

Večerjal je res, a ni mu teknilo, žganci so bili preveč zabeljeni — z leskovo mastjo.

Čez tri nedelje pa je bil Markec godov. Mati mu je prinesla iz mesta velik zvezek snežnobelih listov, oče pa mu je podaril majhen čopič in škatljico pisanih kolačkastih ploščic in rekel:

«S temi slikaj — na papir, ne po rjuhah!»

Matija Gubec.

Na Markovem trgu v Zagrebu stoji pred cerkvijo kamenit kvadrat s štirimi rdečimi ogelnimi kamni: to je prestol «kmečkega kralja». Na tem kamenu so pred 350. leti Matija Gubca kronali na razbeljenem prestolu z razbeljeno železno krono, mu z žarečimi kleščami trgali meso s telesa ter ga naposled razčetrtili.

Nepopisno je bilo trpljenje kmetov proti koncu 17. stoletja. Turek jim je požigal vasi, jim uničeval in grabil imetje in odganjal ljudi v robstvo; gospodar-graščak pa je zahteval davke in tlako. Graščaki so bili neusmiljeni ljudje, ki so delali s podložniki huje nego z živino.

V okrutnosti se je najbolj odlikoval divjaški graščak Taht. Kadar je imel starega konja, ki ni bil več za nič, ga je dal kakemu bogatejšemu kmetu, ki mu ga je moral plačati po njegovi zahtevi. Nekoč se mu je pokvarilo tisoč veder vina; razdelil ga je med podanike, ki so morali plačati zanj visoko ceno; ako so se upirali, jim je odvedel konja ali govedo. Njegovo govedo so morali kmetje krmiti na svoje stroške; ako je žival poginila, ali se na paši izgubila, so mu jo morali tlačani plačati. Prav tako so mu morali čuvati pse; ako je kateri poginil, so mu morali dati za vsakega psa — vola. Marsikomu je za prazen nič vzel imetje in ga pogнал po svetu.

Kmetje-trpini so poskušali vse mogoče, da bi si izboljšali usodo; najprej z lepa, s prošnjami do cesarja, potem z grda — z uporom.

Pod geslom «za staro pravdo» so se združili v «punt», zbrali vojsko, ki je štela nad 16.000 oboroženih kmetov in si izvolili vrhovno vlado treh mož. Na čelu ji je bil kmet Matija Gubec. Ta upor se je začel v hrvaškem Zagorju in se odtod širil preko Sotle in Save na južno Štajersko in Dolenjsko. Nameni, ki so jih hoteli doseči uporniki, so bili dalekosežni: slovenski in hrvaški kmet naj se reši oblasti gospode; odpravijo naj se uradniki, ki pobirajo davke; ustanovi naj se kmečka cesarska vlada za vse slovensko-hrvaške pokrajine.

A vse to se ni uresničilo! Plemiči so se združili, zbrali dobro opremljeno vojsko in porazili kmečko vojsko na več krajih. V bojih je padlo preko 6000 kmetov, popustošila so se zemljišča in kmetjska sela; voditelji upora, njim na čelu Matija Gubec, ujeti in odpeljani v Zagreb, kjer so izdihnilli svoje svobodoljubne duše v strašnih mukah.

A ljudstvo pravi, da Matija Gubec ni umrl, ampak da sta se dve gori strnili nad njim in njegovo vojsko, da spi in čaka, kakor čaka kralj Matjaž in kakor čaka kraljevič Marko.

Z R N C A

PONESREČEN EDISONOV POIZKUS.

Ko je Edison odprl svojo delavnico, je imel v svoji službi Irca Barneya Gilhoojja, ki je bil sposoben za vsako delo: enkrat je bil inženir, četrť ure potem kurjač, nato kočijaž, potem nakupovalec, hlapec, vodnik tujcev itd. Stanoval je s svojo družino nedaleč od Edisonove tovarne in je imel na razpolago majhen voziček, v katerem se je vozil po raznih opravkih. Konj in voz sta bila nastanjena v hlevu poleg Irčevega stanovanja. Barney Gilhooly je pa rad prav dolgo spal. Edino, kar mu ni ugajalo, je bilo to, da je moral vsako jutro zgodaj konja krmiti, še predno se je pričelo drugo delo. Pa se je vprašal: Zakaj sem vendar dan za dnem obdan od ljudi, ki ne delajo nič drugega, kakor da iznajdejo in izdelujejo vsakovrstne aparate? Ali bi ne bilo mogoče krmiti konja, ne da bi mi bilo treba vstajati z mehkega ležišča? Naredil je torej tako kakor njegov gospodar in je noč in dan premišljeval, kako bi se opravljalo krmenje njegovega konja samo od sebe, pa zastonj. Slednjič je zaupal svoje skrbi Edisonu, tožil mu je, kako težko vstane in koliko lažje bi prenašal svojo usodo, če bi mogel s pomočjo gumba in električne žice iz postelje krmiti konja. Konj bi bil potem že nasičen, ko bi Gilhooly vstal in šla bi takoj lahko na delo. Edisonu je cela stvar in pa zaupljivost Irca zelo ugajala. Začel je premišljevati in je kmalu dobil primeren izhod. Še istega dne je šel s pomočnikom do Gilhoolyjevega doma in je napeljal električni tok iz stanovanja v hlev. Nad jaslimi so v žičnih zankah pritrdili jerbas ali košaro, v kateri naj bi bil shranjen kojnev ovseni zajterk do določnega časa. Poln veselja in ponosen na svojo srečno misel in svojega modrega gospodarja je

napolnil Irec zvečer novo košaro z ovsom in je šel spat. Takrat, ko bi bil sicer moral vstati in se opotekaje podati v hlev, je danes pritisnil kar na gumb poleg postelje, se obrnil in spal dalje. Misлил je, da se lahko zanese kakor na amen v očenašu, da bo aparat dobro deloval in natresel konju zajterk v jasli. Res, aparat je dobro opravil in je napolnil jasli kakor je bilo treba. Vendar pa konjiček kljub temu ni prišel do južine. Da, če bi bili iznašli tudi sredstvo, s katerim bi bili konju preje povedali, kaj to pomeni, potem bi bilo že šlo. Ker pa to ni bilo mogoče, so pa napravili račun brez krčmarja. Iz najlepših jutranjih sanj je vzbudilo ubogo živalco popolnoma nepoznano ropotanje in škripanje žic, nato se je pa usul plaz ovsenih zrn v jasli. Bog ve, kaj si je konj mislil. Gotovo, da je to sovražen napad, ki se mu mora ogniti, kajti silil je nazaj od jasli proč in se je z vso močjo uprl v steno. V svoj največji strah je pa slišal sedaj ropotanje in šum tudi od zadaj. Ko se pa ozre, hoteč videti novega sovražnika, zapazi, da je njegov naskok na steno imel uspeh, da se je lesena stena udala in mu napravila lepo razpoko, skozi katero je srečno ušel na prosto. Poldrugeto uro potem se prikaže srečni Gilhooly na pozorišču da se na lastne oči prepriča, kako se je obnesla njegova genialna misel. Lahko si mislimo, kako je gledal: jasli polne, stena predrta, konja nikjer. Po dolgem času ga najde na vrtu, kjer je napravil tudi že občutno škodo. Avtomatičnega krmljenja niso več uporabili in Irec je vstaial kakor prej in hodil zaspan v hlev, a godrnjal ni več. «Mora že biti tako,» si je mislil.

Moč škripančkovih prsi.

Škripanček se dvigne do višine, da ga naše oko komaj izsledí kot malo, drobno

točko v nadoblačnih višavah; a uho sliši razločno njegovo petje, vsak glas posebej in natančno. Moč, ki jo razvijajo pri tem škrjančkove prsi, je čudežna:

Poje neprestano, dokler se ne približa zopet zemlji, kar traja do dvajset minut. Izučeni človek - pevec in vzdrži delj nego devet minut, in gotovo bi mu vzelo življenje, ako bi poizkušal vztrajati tako dolgo kot škrjanček.

Zob za zob.

V srednjem veku se je nekoč vračal nek pesnik v rodno mesto. Mestna vrata pa so bila še zaprta in čuvaj mu ni hotel odpreti. Pesnik je prosil in prosil in končno ponudil zlatnik, ako mu odpre. Previdni čuvaj pa mu odpre šele, ko mu pesnik porine zlatnik skozi špranjo v vratih. Ko stopi pesnik skozi vrata, se zahvali čuvaju in gre svojo pot. A kmalu se vrne in pripoveduje čuvaju, da je pozabil zunaj pred vrati dragoceno knjigo. Uslužno se ponudi čuvaj, da jo gre iskat; odpre vrata in se poda na prosto. A tedaj zapre pesnik za njim vrata in mu vkljub prošnjam ne odpre, dokler mu čuvaj ne porine zlatnik skozi špranjo. Nato mu odpre vrata in jo hitro odkuri v mesto.

Previdnost.

V neki družbi, v kateri se je nahajal tudi znani ameriški humorist Mark Twain, je nanese pogovor na pekel in nebesa. Twain je molčal in poslušal. Pa ga vpraša neka gospa: «No, gospod Twain, kakšno je vaše mnenje o peklu

in nebesih?»

«Oprostite gospa,» pravi pisatelj smehljajoč se, «ne morem povedati svojega mnenja, kajti v obeh krajih imam dobre znance!»

Nesrečna številka 13.

Pri neki večerji, katere se je udeležil tudi francoski kralj Ludvik 18., so izostali nekateri povabljeni, tako da je bilo natančno trinajst navzočih. Pogovor je zaradi tega nanese na to številko, ki so jo imeli za nesrečno. Kralj, ki je bil zelo praznoveren, je postajal nemiren.

Eden njegovih ministrov je to zapazil in dejal: «Pomen tega števila nam osvetljuje najbolj dogodek, ki ga je doživel Ludvik trinajsti, ki je pred dvesto leti vladal Franciji. Ker je bil trinajsti svojega imena, so mu prijatelji prerokovali vse mogoče nesreče. A on tega ni verjel. Da dokaže, kako napačno je misliti, da prinaša kaka številka nesrečo, je povabil nekoč dvanajst ljudi k večerji, tako da je bil on sam trinajsti. In odslej se je dosledno držal tega — dokler —»

Kralj je pobledel in nemirno vzkliknil: «Govorite dalje, minister!»

Minister se prikloni in nadaljuje: «Dokler se ni usoda bridko maščevala!»

Nobeden navzočih se ni upal govoriti, le kralj je, težko dihaajoč, vzkliknil: «Na kak način? Ne mučite nas!»

«No», nadaljuje minister, «pomislite: vsi navzoči so v teku zadnjih dvesto let — umrli!»

KOTIČEK MALIH

Lucifer se ženi.

Živel je oče, ki je imel tri hčere, katerih ni mogel omožiti. Nekega dne, ko je bil sam doma, je prišel k njemu Lucifer. Prosil ga je, naj mu da najstarejšo hčer za ženo. Oče je bil s tem zadovoljen in Lucifer je odpeljal hčer v svoj grad. Nekega dne se je Lucifer odpravil z doma. Pred odhodom je rekel svoji ženi, da ne bo imela nobenega dela, le zlato jabolko bo nosila iz ene sobe v drugo. Zabičal pa ji je, da ne sme pogledati v dvanajsto sobo. Ko je Lucifer odšel, je šla radovedna žena hitro pogledat v prepovedano sobo. V ti sobi je bil silen prepad in vanj ji je padlo zlato jabolko. Ko se je Lucifer vrnil, jo je vprašal, če ima še zlato jabolko. Povedala mu je, da ji je padlo v prepad. Lucifer jo je peljal nato v dvanajsto sobo in jo pahnil v grozni prepad.

Nato je šel zopet k očetu in mu rekel, naj mu da še srednjo hčer, da jo pelje k sestri. Pravil je očetu, da se starejši hčeri godi dobro in da ji je le nekoliko dolgčas. Oče mu je rad dal še srednjo hčer. Tudi tej je dal Lucifer zlato jabolko in ji naročil, naj ga nikar ne nese v dvanajsto sobo, ker bi se ji zgodila velika nesreča. Ko je Lucifer šel z doma, pa jo je silno gnalo v prepovedano sobo. Šla je in zgodilo se ji je kakor starejši sestri. Ko se je Lucifer vrnil in videl, da nima več jabolka, je vrgel tudi srednjo hčer v grozeči prepad.

Lucifer se je zopet napotil k očetu in ga prosil še za najmlajšo hčer. Oče mu je dal še zadnjo hčer. Tudi tej je dal Lucifer jabolko in ji prav tako naročil kakor starejšima dvema, ko je odšel od doma. Najmlajši hčeri se je zdelo čudno, ker ni bilo nikjer sester in se je odločila pogledati v dvanajsto sobo. Jabolko si je pa privezala k predpas-

niku, da bi ga ne izgubila. Ko je prišla v dvanajsto sobo, je videla na dnu prepada goreti svoji sestri. Hitro si je izmislila zvijačo, s katero bi rešila sestri.

Ko je Lucifer prišel domov, jo je vprašal po zlatem jabolku. Pomolila mu ga je pod nos ter mu rekla: «Pripravila sem nekaj blaga, da ga boš nesel očetu. Ne smeš pa pogledati v koš! Ako boš pogledal, te bom videla in bom zavpila: vidim, vidim. Nato je šla v prepovedano sobo, potegnila najstarejšo sestro iz prepada in jo dela v koš. Naročila pa ji je, da naj se oglasi «vidim, vidim», ako bo hotel Lucifer pogledati v koš. Lucifer si je oprtal koš in ga nesel proti očetovemu domu. Ker je bilo breme težko, je bil silno radoveden, kaj je v košu. Na mostu je položil koš na tla in hotel pokukati vanj. Iz koša se pa brž oglasi: «Vidim, vidim». Lucifer se je vstrašil, ker je mislil, da ga res vidi žena in zopet zadel koš ter ga nesel do očetove hiše. Tu ga je oddaleč vrgel v vežo in stekel domov. Drugi dan se mu je prav tako zgodilo s srednjo sestro. Tretji dan pa je naročila žena Luciferju, naj vzame koš, ki bo pripravljen in naj ga hitro nese očetu, ker nje ne bo doma. V koš se je spravila sama. Lucifer si ni upal pogledati v koš, ker je verjel, da ga žena vidi in tako je nesel še tretjo hčer očetu nazaj.

To pravljico mi je pripovedovala mama; mami pa stara mati, ki je bila doma z Vrhnike.

Zapisala Lampe Marija,
učenka 6. šol. leta v Sp. Idriji.

Zmaj v postojnski jami.

Pred mnogimi leti je živala v postojnski jami strašna žival. Kadar jo je prijel glad, začela je grozno tuliti, da se je razlegala daleč po okolici. Ljudje so bili vsled tega v silnem strahu. Da pomirijo zmaja, no-

sili so mu ovce, koze in teleta ter ga s tem nasitili.

Možje iz okolice so že večkrat ugibali, kako bi se otrsli tega nenasitnega zmaja. Staknili so pod Nanosom nekega pastirja, Jakoba po imenu, s pridevkom «Prebrisana glava». Obljubili so mu veliko nagrado, če jim pomaga iz te zadrege.

Jaka si je izgovoril 14 dni pomisleka, med tem pa so mu morali ljudje nositi jedi in pijače, da se je prav dobro počutil.

Tako je preteklo kmalu tistih 14 težkopričakovanih dni. Ob dogovorjenem času zbrali so se vsi možje v gozdu pri Sv. Jerneju na pogovor. Tu so zanečili, posedli okrog ognja in radovedno pričakovali zvitega Jaka. Ta je kmalu prikorakal z veselim obrazom in se je vsedel v krog. Vsi so odprtih ust čakali, kaj jim bo dobrega prinesel Jaka.

Ko se je še pokrepčal z vipavcem iz čotare, nagovori navzoče: «Poslušajte možje! Ko se bode zopet približal čas in bode treba nasititi zmaja, tedaj zakoljite tele, slečite ga iz kože in to natlačite z neugašenim apnom. Zmaj bode tele požrl, in ker ga bode hudo žgalo, napil se bode vode, apno se bode užgalo in zmaj se bo razpočil».

Kakor predlagano, tako storjeno.

Že drugega dne je pričel zmaj rjoveti. Možje hitro prinesejo nagačeno tele k luknji in ga vržejo v prepad. Zmaj pograbí vado, jo pogoltne in se nato zažene v vodo. Kmalu je pričel od bolečin divjati in rjoveti, pa ne dolgo. Iz žrela je pričel uhajati dim, apno je pričelo svoje delo. Zmaj se vzpne in vrže na hrbet, tedaj se mu pa razpoči trebuh. Malo še pobraja in s silnimi kremplji praskne ob skalnato steno, da je še sedaj videti sledove — pa ga ni bilo več.

Ljudje so bili odrešeni nadloge.

Izvlekli so zmaja na dan, ga slekli in kožo obesili v vaški zvonik. Jaku so pa v zahvalo iz najlepšega kosa napravili novo pastirsko torbo.

Postojncane pa vsled tega še dandanes nazivajo: «Torbarje».

Bittner Franci,

VI. razred v Postojni.

Pravljica o možu in ženi.

Nekdaj sta živela mož in žena, ki sta se med seboj prepirala. Nekega dne reče žena možu, da pojde k spovedi. Mož ji odgovori, da naj le gre. Ko se je šla žena preoblačiti, je mož šel iz hiše naravnost v cerkev, kjer se je oblekel v duhovno obleko, smuknil tak v spovednico in tam čakal, da pride žena. Žena pride in se spove, da se z možem vedno prepirata. Ko se je spovedala, ji je spovednik rekel, naj dá možu tri dni za južino po en krožnik gnjati, od tega, da bo oslepel, nato naj ga pelje k potoku in naj ga pahne v vodo. Ko je žena odšla domov, je stekel mož po drugi poti, da jo prehiti. Dajala mu je tri dni gnjat in mož se je naredil slepega. Prijela ga je za roko in ga je peljala k potoku z namenom, da ga pahne v vodo, a mož je pahnil njo. Žena je pa kričala: «Reši me mož!» Mož ji pa odgovori: «Ne morem, ker sem slep!» Žena je utonila in tako se je mož rešil prepirljive in hudobne žene.

To povest mi je povedal prijatelj Pipan Marij.

Pipan Danilo.

učenec IV. šol. leta v Komnu.

Na poti.

Pred nekolikimi dnevi sem šla iz šole. Naenkrat sem zagledala pred seboj tri gospe. Vse tri so bile pobarvane po obrazu. Pa niso bile maske, ampak so bile pobarvane samo malček po obrazu kakor se barvajo nekateri ljudje vsak dan. Najbolj pobarvana je bila tista, ki je bila v sredi. Tako bela je bila po obrazu kakor po laseh. Izgledala je kakor bi bila bolna. Govorile so na glas in vsi ljudje so jih gledali.

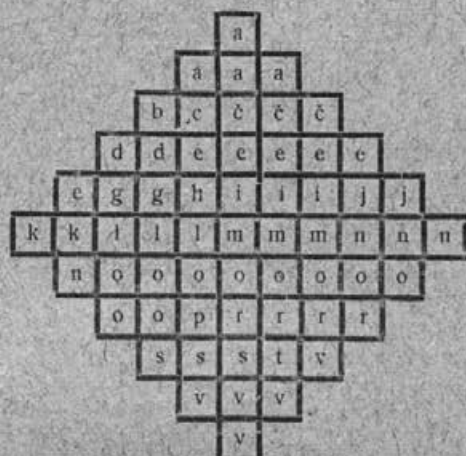
Milena Sancin,
Škedenj, V. raz.

Z A K R A T E K Č A S.

Demant.

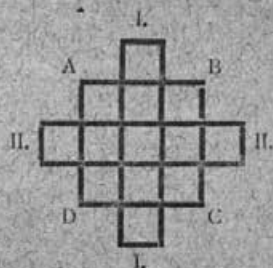
(Sestavil Adolf Samarin pri Sv. Jakobu — Trst)

Soglasnik ;
 žuželka ;
 moško ime ;
 zgradba ;
 Slovan ;
 pregovor ;
 kupčevalka ;
 domača žival ;
 grški pesnik ;
 ptica pevka ;
 soglasnik ;

Besede po sredi navzdol in z leve na desno povedo znan pregovor.

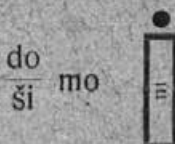
Računska uganka.

Vloži v kvadrate številke od 1 do 13, tako da znaša
 $A + B + C + D = 27$
 v križu I. — I. in II. — II.
 pa 32.

Zastavica.

(Priobčila Avrelija Pečarjeva iz Katinare.)

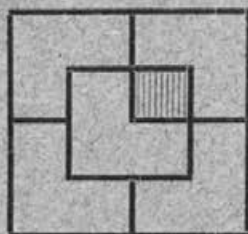
Uganki.

- I. Drevo ima dvanaest vrhov; vsak vrh štiri gnezda; vsako gnezdo sedem pičev.
- II. Štiri noge, dve stopali, duše nima, dušo nosi.

Razpisuje se primerna nagrada za rešitelja, ki reši vse uganke, in ki bo izžreban.

REŠITEV UGANK V ŠT. 2 „NOVEGA RODA“

Geometrijska uganka.

Kvadrat: šota, orel, telo, aloa.

Križ: Moskva, Lokvar.

Besedna uganka:

Kol-led-dar; dar, led, kol.

Prav so rešili:

(Rešilci geom. uganke so jasneje tiskani).

V Cerknem: Bevk Peter, Jež Bogomil, Albreht K. — **V Grgarju:** Miljavec Marica, Valantič Helena, Černe Karolina, Valantič Ludvik, Černe Franciška. — **V Ljubljani:** Marn Milan. — **Pri sv. Jakobu:** Vertovec Karl, Jeran Viktor, Štefančič Božidar, Zalokar Milan in Vlado, Turina Vladimir, Pečar Avrelija, Česarek Josip, Petrič Viktor, Sjevje Stanko, Kanale Danica, Morel Rudolf, Samarin Adolf, Carneli Kornelji, Bidovec Ferdinand, Pahor Vida, Stančič Zora, Bubnič Ana, Žiberna Marija, Zlobec Olga, Debeljak Marija, Blažina Jospina, Žerjal Dora, Vrh Pavla, Adamič Slava, Sostič Klelija, Golob Milko, Blažina Jospina, Vrčon Danica, Stekar Albert. — **V Trstu:** Cesar Josip, Kocjančič Marij, Piciga Marija. — **V Sežani:** Blokhar Slavica, Guštin Slavka in Dušan, Guštin Stanko in Danila, Kontelj Lea. — **Pri Sv. Ivanu-Trst:** Martelanc Milivoj, Kranjc Antonija, Rozman Marija, Kolmanč Antonija, Kranjc Antonija, Karnel Marija, Skubin Marija, Božič Ivan, Hrovatin Rudolf. — **V Šklednju-Trst:** Pavletič Stefanija in Karel, Flego Angela. — **V Kobaridu:** Pignatari Janko, Rejec Slavica, Štrukelj Avrelija, Uršič Ana, Mervic Janko in Mila, Volarič Anica, Uršič Vida, Uršič Mirko in Roža. — **V Gorici:** Corrado Marjeta. — **V Šturjah pri Ajdovščini:** Stibilj Josip in Stanko. — **V Orehku:** Starman Srečko, Kenič Jakob. — **Na Opčinah:** Šonc Oskar. — **Na Katinari:** Benič Albina Maver Marij, Kobec Danilo, Čok Valerija, Cergolj Natal, Cerkvenič Josip, Lavrenčič Just, Špetič Maksim. — **V Vipolžah:** Krnac Radovan. — **V Bazovici:** Glažar Franc, Grgič Stanko, Grgič Zorko in Zofija, Požar Gradimir. — **V Postojni:** Berne Barbka, Ambrožič Stanko, Vabič Maks in Franc, Mazej Cvetana, Volič Armido, Marinič Stanko, Poniž Vinko, Bizjak Ivan, Šraj Ruša. — **V Tolminu:** Urbančič Bogomil, Krivec Franc, Gabršček Branko Hrast Janko. — **V Novakih:** Flander Janko in Marica. — **Na Kontovelu:** Regent Cvetko, Slavik Ivanka. — **V Idriji:** Žonta Amalija in Jožica, Trpin Franciška, Kobal Poldi, Vidmar Ivanka, Krivec Valentina, Sunek Micika, Lapanje Ludmila, Skok Zinka, Torkar R., Petrič Stanko, Jurjavčič Marija, Kočevar Ivanka, Lampe Marija, Brus Justina, Močnik Karolina, Troha Viktorija, Celjak Radovan in Olga, Trpin Franciška, Kaučič Hilda. — **Na Proseku:** Daneu Bruna, Lukša Emilija, Nemeč Miro, Lukša Emil, Pirjevec Alojzija, Husu Marija, Kocbek Vera. — **V Rojanu:** Žiberna Pavla, Pertot Pavla, Pahor Danilo, Vidmar Emil. — **V Lozicah:** Žvanut Vida, Švab Milan. — **V Trnovem pri Kobaridu:** Bajt Anton. — **Pri Sv. Luciji:** Velikonja Julka, Žagar Jožica, Rovšek Ana, Skrt Radivoj, Rutar Ivan, Kragelj Ivanka, Taljat Evald. — **V Dornbergu:** Vodopivec Draguška in Slavko. — **V Logu pri Ricmanjhl:** Kuret Josip, Berdon Zorko, Vouk Josip, Pregarc Josip, Bonano Josip. — **V Ajdovščini:** Lullik Elza. — **V Podmelcu:** Jelinič Vera. — **V Koprivi:** Pirč Stanko. — **V Črnotičah:** Andrejašič Rozina. — **V Barkovljah:** Pertot Marija, Martelanc Albina, Škabar Alojzija, Martelanc Dragica, Martelanc Drago, Simonič Hinko. — **Na Grahovem:** Rejec Janko, Lesjak Ladivoj. — **V Kalu pri Bovcu:** Čus Margerita, Mlekuž Pavlina. — **V Mirnu:** Špacapan Mihael. — **V Nabrežini:** Caharija Alie, Cruden Valerija. — **V Trnovem pri II. B.:** Valenčič Ivan. — **V Komnu:** Okretič Albin, Pipan Danilo. — **V Ozeljanu:** Fornazarič Vincenc. — **V Dutovljah:** Ravbar Ludmila, Živec Božidar, Žvab Emica in Zora. — **V Pasjaku:** Maslo Pavel. — **V Dolini:** Furlan Dragica. — **V Podbrdem:** Šorli Vladimir, Torkar Zofka in Milka. — **V Lomu pri Crnem Vrhu:** Pivk Vikca, Rejec Martin. — **V Lokavcu:** Čibej Pavel, Kompara Iva, Zdravo, Ana, Ivo in Vida, Blažko Alojzija, Soban Ana in Celestina, Lozar Slavica. — **V Škofji Loki (Jgsl.):** Mercina Zdenka; in: sedem rešilcev, ki so pozabili napisati svoje ime in bivališče.

IZZREBANA STA BILA:

Martelanc Drago iz Barkovelj.

Prejel v dar:

Telovadno orodje.

Furlan Dragica iz Doline. (Rešilka geom. ug.)

Prejela v dar:

Platno in barvani bombaž za vezenje.